

Практичне заняття № 3

Тема: Застосування технології рівневої диференціації на уроках мови

Мета:

- **знати:** поняття диференціація, диференційований підхід, диференційоване навчання, технологія диференціації, особливості диференціації по рівню, особливості змісту і методики впровадження окремих технологій рівневої диференціації.
- **вміти:** з метою створення належних умов для саморозкриття в процесі навчальної діяльності молодших школярів з різними навчальними можливостями на основі знань про навчання як репродуктивно-продуктивний процес вміти здійснювати диференційований підхід до учнів, використовуючи різні види завдань.

План

1. Диференційовані та індивідуальні завдання для шестиліток у період навчання грамоти молодших школярів.
2. Особливості диференційованого навчання в 2-4 класах: вибір варіантів на різних етапах уроку, вироблення вміння користуватися різними засобами допомоги, виконувати творчі завдання.
3. Ускладнені форми організації диференційованого навчання на уроках рідної мови в 3-4 класах.

Література

1. Бугайчук Ф. Диференційований підхід до навчання / Ф. Бугайчук // Початкова школа. – 2000. – № 5. – С.10-14.
2. Заперченко Н. Диференційований підхід до навчання / Н. Заперченко // Початкова школа. – 2000. – №5. – С.10-12.
3. Логачевська С. Диференційовані завдання з розвитку мовлення для 2 класу / С. Логачевська // Початкова школа. – 2008. – №6. – С.10-19.
4. Логачевська С. Використання матеріалу підручника для диференційованих завдань / С. Логачевська // Початкова школа. – 2011. – №4. – С.4-8.
5. Корсакова О. Різномірні диференційовані завдання з української мови для початкових класів / О. Корсакова // Початкова школа. – 2005. – №7. – С. 14- 44.
6. Костенко Г. Диференціація процесу навчання в умовах функціонування різновікових перших класів / Г. Костенко // Початкова освіта. – 2003. – №33. – С.2-5.
7. Нечипоренко О. Диференціація – одна з форм інноваційних технологій / О.Нечипоренко // Початкова школа. – 2011. – № 5. – С. 21 – 24.

8. Стрілець Світлана. Диференційований підхід на уроках української мови під час вивчення окремих орфограм у 2-3 класах / Світлана Стрілець // Початкова школа. – 2012. – № 6. – С. 9-11.

Хід заняття

I. Організація студентів до практичного заняття.

II. Перевірка рівня засвоєння студентами основних теоретичних положень теми заняття.

- Яку організацію роботи передбачає диференціація як принцип навчання?
- Як класифікуються диференційовані завдання?
- Що означає термін «диференціація»?
- На які види, підвиди та групи поділяється диференціація?
- За яких умов можливе успішне здійснення диференційованого навчання?
- Які психологічні засади диференційованого навчання?
- Які етапи здійснення групового диференційованого навчання мол. школярів?

III. Практична частина.

1. Аналіз уроку мови в 1 класі із застосуванням різнорівневих завдань.

Навчання грамоти

Тема. Буква «ер» для позначення приголосних звуків [p], [p']

Мета. Ознайомити учнів з літерою «ер» для позначення пари приголосних [p], [p']. Розвивати фонематичний слух, уміння проводити звуковий аналіз слів; зв'язне мовлення. Збагачувати активний словниковий запас. Навчати читати склади та слова з літерою «ер». Виховувати любов до рідного слова.

Обладнання. Сюжетні та предметні малюнки, фішки, картки з малюнками для групової роботи.

Хід уроку

I. Організація класу.

— Привітайтеся. Усміхніться одні одним. Розпочнемо урок навчання грамоти. Сьогодні урок особливий. Ми помандруємо різноманітними водоймами. Розпочнемо зі струмочка, далі подорожуватимемо вздовж річки, посидимо біля озера, далі річка доведе нас до моря. Отож, вирушаймо.

II. Робота над темою і метою уроку.

1. Постановка проблемного завдання.

— Прислухайтесь, струмочок щось лагідно наспівує. Це він дзюркоче для діток нашого класу загадку. Відгадайте: «Я *вечір* закінчую, а *ранок* починаю. Без мене *рік* не мав би початку, а *календар* — кінця. Немає мене у *воді*, бо сиджу в *струмочку*. Хто я?» (Звук [p].)

2. Повідомлення теми і мети уроку.

— Уся наша подорож пов'язана зі звуком [p]. Ми проведемо дослідження цього звука, дізнаємось, якою літерою його позначають на письмі, навчимося читати склади та слова зі звуком [p]. 3 . Звуковий аналіз слів. Групова робота. Учитель формує групи по чотири учні. Кожна група одержує картку з малюнком. Завдання: скласти звукову модель і надрукувати слово. Кожен учень виконує певну роботу: перший учень складає звукову модель, другий — поділяє слово на склади, третій — ставить наголос, четвертий — підписує літери під звуками, що вивчені. Слова для аналізу: струмок, рибка, озеро. Обговорюють правильність виконання завдання. — Назвіть слова. Який звук є в усіх словах? (Звук [p].) — Опишіть цей звук. (Звук [p] приголосний, дзвінкий, твердий.)

3. Ознайомлення з артикуляцією звука [p].

- Послухайте казку: «Сидів Язичок у своїй хатці. Раптом почув він у небі пісеньку мотора літака. «Ото спробувати б і собі цю пісеньку!» Усміхнувся, показав усі зубки, широко відчинив двері своєї хатки, увімкнув звук, підкинув швидко хвостик до верхніх дверцят і пустив холодний вітерець. - Р-р-р-р! Я заспівав, у мене вийшло! Язичок відчув, як у нього від радості задрижав хвостик. - Це ж найважча пісенька, — радів за себе Язичок». - Порадіймо і ми за Язичка. Заспіваймо цю пісеньку: р-р-р!

5. Артикуляція звуків [p], [p'], розрізнення твердого та м'якого приголосних. - Скажіть, як я: рад — ряд бура — буря рив — рів грим — грім Крим — крім рак — буряк - Розгляньте малюнки, скажіть, хто на них зображений. Визначте місце звуків [p], [p']. (*Курка, риба, кролик, баран, корова.*)

6. Ознайомлення з літерами Р, р.

Учитель звертає увагу учнів на стилізований малюнок літери Р.

- Літера Р, мабуть, виросла на луках серед трав і квітів. У неї струнке стебельце. Вона стала б, напевне, красивою квіткою, та, засоромившись, так і не розкрила бутон. Буква ця скромна, не любить, коли її зайвий раз згадують, промовляючи її ім'я. Тому й легше декому написати Р, ніж вимовити.

7. Друкування літер Р, р у зошитах.

8. Фізкультхвилинка.

Ра-ра-ра — висока гора.

Ро-ро-ро — синє озеро.

Рі-рі-рі — сонце угорі.

Ру-ру-ру — присядь на траву.

Ри-ри-ри — книжечку бери.

9. Добір слів зі звуками [p], [p'].

Ходить буква рядами,

Дружити хоче із нами.

Кого за руку візьме,

Хай той слово назве.

10. Читання складів, слів зі звуками [p], [p'].

— Подорожуючи річкою, ми виконали чимало завдань. Та гляньте хто це на дні?

Має клешні й довгі вуса,

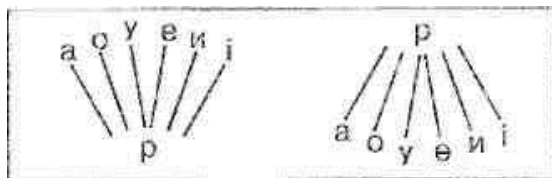
Я й сама його боюся,

Бо щипає, мов гусак,

Ну, а звуть щипаку ... (*рак*).

- Рак учить вас читати склади та слова з його улюбленою літерою «ер». Вчимося читати склади з таблиці.

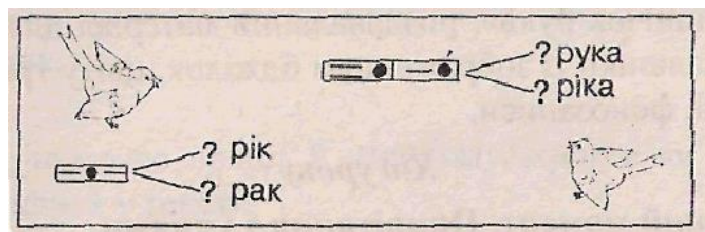
Учитель звертає увагу учнів на таблицю, прикріплену на дошці:

- Вчимося читати слова з підручника (с. 5) (*Вашуленко М. С, Скрипченко Н. Ф. Буквар: Підручн. для 1 кл. – К.: Освіта. 2001.*)

11. Робота в парах.

- На нашому шляху мальовниче озеро. А на березі сперечаються гомінливі горобці. Вони знайшли картки зі звуковими моделями й просять вас допомогти визначити, які слова мають такий звуковий склад.

Учні пояснюють, що це звукові моделі слів *ріка*, *рак*.

12. Промовляння скоромовки

Сороки-білобоки на хвості принесли новину, скрекочуть без упину.

Сорока сорок років сорок сорочок вишивала.

Сорока сорок сорочок на сорок сороченят одягала.

13. Розвиток зв'язного мовлення учнів.

На дошці – сюжетний малюнок: хлопчики прикріплюють годівничку.

- Хто зображений на малюнку? У яку пору року відбувається подія? З якою метою хлопчики прилаштовують годівничку?

- Складіть висловлювання за малюнком. (Діти вішають годівниці. До їдальні прилетить чимало пташок. Пташки дякують дітям веселим співом.)

III. Підсумок уроку.

- Принесла ріка свої води до моря. Які ж знання ми отримали під час подорожі?

Який звук розглядали? Він голосний чи приголосний? глухий чи дзвінкий? твердий чи м'який?

Якою літерою на письмі позначають пару приголосних [p], [p']? Ми наповнили море нашими знаннями, усмішками, радістю за спільну працю. Подякуйте одні одним.

2. Аналіз прикладів різнорівневих завдань для групової навчальної діяльності на уроках мови.

Мета: Формувати вміння визначати час дієслів за допомогою постановки питань та за смислом.

I етап.

1В. Поставте питання і визначте час дієслів: ходив, прийшов, іде, бігає, побіг, прибіжить, ріс, росте, виросте. Над дієсловами скорочено запишіть час.

2В. Продовжіть записи:

Теп. час Мин. час Майб. час

що робить? що робив? що зробить?

Читає .....

Пише .....

Малює .....

Шие .....

3В. Працюють з учителем.

II етап

1В. За зразком таблиці запишіть окремо дієслова теп., мин. і майб. часу.

2В. Поставте питання і визначте час дієслів: шумить, прошумів, летів, сидить, сказав, пришиє, заросте, зірвав. Над дієсловами скорочено запишіть час.

3В. Продовжіть записи:

Теп. час Мин. час Майб. час

що робить? що зробив? що зробить?

Гріє .....

Будує .....

Складає .....

III етап. 1В. Складіть кілька речень з дієсловами вправи (перші дві групи)

2В. За зразком таблиці запишіть окремо дієслова теп., мин, майб. часу.

3В. Поставте питання, визначте час дієслів. Над дієсловами запишіть час.

IV етап. Спільне завдання. Запишіть дієслова, поставте до них питання, визначте час.

Після фронтальної роботи над мовним матеріалом з метою виділення істотних ознак понять «теперішній час», «минулий час», «майбутній час» учням пропонується поетапна робота з метою вироблення умінь самостійно працювати з елементами творчих завдань для сильніших і зменшення мір допомоги для слабкіших.

Така форма диференціації займає до 20 хв. уроку.

Навчити дітей самостійно виконувати завдання – робота складна і відповідальна. Реалізації цієї мети сприяє використання способу диференціації завдання. Можна виділити два підходи до розв'язування завдань:

1). Коли ніхто з учнів не може виконати завдання після самостійного читання умови, тоді проводиться колективний аналіз даного завдання і вся робота виконується за даною схемою.

I етап	Колективний аналіз завдання з підручника. Огляд планшетів з коротким записом виконання завдання. Виділення варіантів	
	1 варіант	2 варіант
II етап	Самостійний запис у зошитах виконання завдання	Колективний аналіз подібного завдання (змінено тільки деякі дані). Запис виконання з коментуванням.
III етап	Самостійне виконання подібного завдання	Колективний аналіз подібного завдання (змінено сюжет попередньої завдання). Самостійно записати виконання завдання з коротким поясненням.
IV етап	Творче завдання	Самостійно виконати подібне завдання (змінено

3. Аналіз змісту диференційованих карток.

I ЧАСТИНА
ВПРАВА 6

6. Прочитай і розкажи.

Українська мова — це державна мова України, мова українців, які проживають не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Українською мовою видаються підручники, збірники віршів і казок, інші цікаві книжки, журнали, газети. Українська мова звучить по радіо і телебаченню, у театрах і кіно, її вивчають у школах, інститутах.

Українська мова постійно розвивається. У ній з'являються все нові й нові слова. Про те, що означає те чи інше слово, як його правильно вимовляти або писати, можна дізнатися зі словників. Щоб знайти слово в словнику, треба знати, в якому порядку розміщені букви в алфавіті.

1 рівень
Запиши в алфавітному порядку назви предметів шкільного приладдя.
Ручка, лінійка, пенал, гумка, олівець, циркуль.

2 рівень
Запиши в алфавітному порядку імена людей. Яке з них не можна поділити для переносу?
Оксана, Петро, Анна, Оля, Андрій, Олександр, Микола, Надія, Віра.

ВПРАВА 11

1. Прочитай текст.

РІДНА МОВА

Рідною є мова, вироблена народом на його споконвічній землі й пристосована саме до його умов існування. Вона є

1 рівень
Зі словом *вербичка* склади спонукальне речення.

2 рівень
До слова *морозець* добери слова — назви ознак. З одним із словосполучень склади речення.

ВПРАВА 287

1. Запиши у стовпчик своє ім'я та кілька імен своїх однокласників (хлопчиків і дівчаток).

2. Утвори за допомогою суфіксів від записаних імен зменшувально-пестливі форми.
Зразок. Микола — Миколка, Микольцьо, ...
Василь — Василько, Василечко, ...

1 рівень
Одне із даних імен постав у форму звертання (3). Склади речення за схемою.
3, _____ .

2 рівень
Знайди серед імен слова, що відповідають таким моделям:

IV. Розробити фрагмент уроку з використанням диференційованих завдань з української мови в 4 класі на тему «Правопис особових закінчень дієслів 1-ї особи».

За основу беремо таку послідовність дій при диференціації:

1 етап. Завдання для всіх учнів, яке виконують разом з учителем .

2 етап. Ті учні, які зрозуміли пояснення, далі працюють самостійно за зразком. Інші продовжують працювати з учителем.

3 етап. Учні отримують завдання на закріплення нового матеріалу:

1в.(ті, які вже працювали за зразком)- ускладнене завдання ;

2в.(хто зрозумів)Виконати завдання за зразком ;

3в.(хто не зрозумів)Продовжують працювати з учителем .

4 етап. Спільне завдання.

V. Пройти тестування в Moodle <https://epkmoodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=54523>

VI. Підбиття підсумків практичного заняття.